

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. д-р Карен Бриянов Джамбазов, д.м.

Ръководител Катедра по УНГ-болести, Медицински факултет, Медицински университет – Пловдив, Изпълнителен директор на Университетска многопрофилна болница за активно лечение „Св. Георги“ ЕАД, град Пловдив, хабилитиран в Професионално направление 7.1. Медицина, Медицински университет – Пловдив, Член на научно жури, определено със Заповед №Р-109-365/21.09.2022 г. на Медицински университет - Варна „Проф. д-р Параскев Стоянов“ по конкурс за заемане на АД „Професор“ по специалността „Ушно-носно-гърлени болести“, обявен в ДВ брой

59/26.07.2022 г.

Във връзка с:

Конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“ в Област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.1. Медицина и Научна специалност „Ушно-носно- гърлени болести“, обявен в ДВ брой 59/26.07.2022 г.

Кандидат: Доц. д-р Николай Руменов Сапунджиев, д.м.

1. Биографични данни на кандидата по конкурса: Доц. д-р Николай Руменов Сапунджиев е роден в гр. Варна през 1972. Завършил езикова гимназия в родния си град. 1991-1997 следва медицина и се дипломира като магистър-лекар във Факултет Медицина на МУ-Варна „Проф. д-р Параскев Стоянов“. От 2002 до 2004 е редовен докторант във Philipps Universität в Marburg, Германия. През 2003 придобива специалност по Оториноларингология. През 2005 защитава докторат в Германия. Образователната и научна степен "доктор" е утвърдена и по актуалния към момента ред от ВАК през 2006. През 2011 завършва магистратура по "Здравен мениджмънт" в МУ-Варна. През 2019 доц. Н. Сапунджиев завършва двугодишно дистанционно обучение по “Науки за гласа, речта и пеенето” в Universidade de Coimbra, Португалия. Специализирал е в оториноларингологични клиники във Франция, Белгия и Германия.

В периода 1997-1998 първоначално е бил лекар в Клиника по УНГ на МУ-Варна. След това става член на екипа на университетската клиника в Marburg, където завършва специализацията си. След завръщането си в България е бил лекар-ординатор в УМБАЛ "Царица Йоанна", София (2004-2005). От 2006 е асистент по УНГ болести в МУ-Варна, от 2008 - главен асистент, през 2013 се хабилитира и заема АД „доцент“. От 2014 е ръководител УС по УНГ болести към Катедра по неврохирургия и УНГ болести на МУ–

Варна.

Автор е на множество научни публикации, участник в международни симпозиуми като гост-лектор.

Член на редакционна колегия/ревьюър за Sanamed, Scripta Scientifica Medica, Frontiers in Surgery, Frontiers in Allergy, European Journal of Inflammation, Biomedical Reviews, Research Square, Cureus Journal of Medical Science, International Bulletin of Otorhinolaryngology, Oxford Medical Case Reports, Clinical, Cosmetic and Investigational Dermatology.

Членува в международни научни и професионални организации в областта на оториноларингологията, хирургията на главата и шията, фониатрията, пластичната хирургия, сомнологията: Национално сдружение по оториноларингология, хирургия на глава и шия, Deutsche Gesellschaft für HNO-Heilkunde, Kopf- und Hals-Chirurgie e.V., Bonn, European laryngological society, European academy of sleep medicine, Българско ринологично сдружение, European Rhinologic Society, European Academy of Facial Plastic Surgery, Union of the European Phoniaticians, European Airway Management Society, Österreichische Gesellschaft für HNO-Heilkunde, Kopf- und Halschirurgie.

Владее писмено и говоримо английски, немски, руски и френски езици.

Семеен е и има три деца.

2. Обща оценка на предоставените материали на кандидата по конкурса: След като се запознах в детайли с предоставените материали за участие в конкурс за заемане на АД „Професор“, считам, че процедурата по разкриване, обявяване и участие в конкурса е спазена изцяло. Документите по конкурса са подготвени съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагането му в Медицински университет – Варна.

3. Оценка на научно-изследователската дейност, характеристика на публикационната активност и научната продукция на кандидата: По списък всички публикации в чуждестранни и български научни издания на доц. Н. Сапунджиев са общо 39 бр. и отразяват научно- изследователската му дейност в периода 2013-2022 Публикациите на български език са 16, а на чужд (английски) език са 23 на брой. Според мястото на кандидата в авторския колектив в научните публикации (на български и на чужд език), след защита на дисертационния труд, разпределението е както следва: кандидатът е единствен автор в 2 бр. и в съавторство — в 37 бр. публикации, от които първи автор е в 5, втори автор – в 11 публикации, трети автор е в 8, четвърти автор е в 8 публикации, пети и следващ автор е в 7 публикации.

Съгласно изискванията, доц. д-р Николай Сапунджиев, д.м. - кандидат по конкурса, е приложил Академична справка за публикации, цитирания, монографии, научни профили. Тя включва информация за:

- Дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“ на тема: „Incidence of lymph

node metastases after piecemeal laser-surgical and *en bloc* cold steel resection of auricular VX2 carcinoma“, 2005 Philipps Universität, Marburg, Германия (по показател А1)

- Равностойни на хабилитационен труд пълнотекстови публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация - 10 броя (по показател В4)
- Публикации и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация - 9 броя (по показател Г4)
- Публикации и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове - 9 броя (по показател Г8)
- Публикувана глава от колективен университетски учебник или учебник - 1 бр (по показател Е20)
- Публикувана глава Участие в публикувано университетско учебно пособие - 1 бр. (по показател Е21)

Кандидатът представя още 11 статии, които са извън минималните наукометрични изисквания за заемане на АД „Професор“.

По изготвената Академична справка се вижда, че необходимият общ брой точки е изпълнен от кандидата - 220,75т.

Доц. Сапунджиев е представил за участие в настоящия конкурс: 12 цитирания с общ брой точки 180 (по показатели Д10-Д12). Забелязва се, че цитиращите статии са публикувани в международни списания, което допринася за по-голямата видимост сред научните среди на научната продукция на българските учени и по-конкретно на МУ-Варна в областта.

Доц. Сапунджиев е бил ръководител на приключен проект по Фонд "Наука" 14020/2014 "Проучване на анатомични характеристики на ларинкса при новородени и деца в яслена възраст в норма и патология с ендоскопски методи". Последното е представено като отделен документ и не е включено в академичната справка по показател Е18, където би му донесло още допълнителни точки.

В приложените документи кандидатът е добавил справка за участията в български и международни форуми с лекции и постери, които за периода 2014-2022 са 79. От представеният списък с изнесени доклади на научни форуми е видно водещото участие на кандидата като единствен, първи или старши автор в авторските колективи.

Доц. Сапунджиев е подготвил и справка за приносите на научните си трудове, в която те са представени систематизирано и са характеризирани по няколко критерия език на издаване, по авторство, области и направления.

Разпределение на трудовете по научни области:

1. Ларингология (15)
2. Ринология (8)
3. Фарингология (5)
4. Отология (3)
5. Бронхоезофагология (3)

Основните направления на научните трудове включват 1) Онкология на главата и шията; 2) Детската оториноларингология; 3) Епидемиология на специфични оториноларингологични състояния и заболявания; 4) Иновативни хирургични техники и технологии в оториноларингологията; 5) Казуистични заболявания в оториноларингологията; 6) Исторически аспекти на специалността; 7) Актуални, свързани с COVID проблеми и новости.

Основните насоки на научно-изследователската работа и произтичащата от нея публикационна активност са свързани с теоретичните, приложните и клинични аспекти на оториноларингологията, нейните подспециалности, онкологията на главата и шията, детската оториноларингология, редица социално значими и казуистични оториноларингологични заболявания, някои значими исторически аспекти на специалността както и някои актуални, свързани с COVID проблеми и новости. Установима е приемственост по отношение на тематичната насоченост на проучванията през този десетгодишен период след първата хабилитация и значително обогатяване и разширяване на научната проблематика.

При една трета от публикациите се касае за учебни проекти, при които студенти и млади специализанти са работили под менторството на доц. Сапунджиев.

Приноси, свързани с основните направления на научните трудове:

По Направление 1: Доц. Сапунджиев представя обширно проучване върху голяма българска група пациенти със социално значима подгрупа онкологични заболявания у нас - карциномът с първична локализация в областта на главата и шията. Делът на тази локализация у нас е малко над 4% от случаите на рак. Анализирани са демографията на пациентите с онкологични заболявания на органите на главата и шията. Представени са и резултати за диагностичната стойност и клиничния потенциал на някои съвременни образни методики (FDG-PET- компютърна томография) при сравняване със златния стандарт в специалността - ендоскопските изследвания. Публикувани са представителни проучвания с фокус върху етиологията на карцинома на ларинкса, лечението и рехабилитацията на пациенти с това състояние. Установена е интересна диференциация между директно индуциращата и само преципитиращата роля на тютюнопушенето и ларингеалния карцином. Потвърждава се изключителната важност на този рисков фактор в етиологията на заболяването. Представен е детайлен анализ на рядък клиничен случай *low*

grade фибромиксоиден сарком на ларинкса като следствие проведена в миналото лъчетерапия. Интерес представлява публикувания собствен опит за ендоскопски трансфер на автоложна мастна тъкан като опит за корекция на фарингокутанна фистула след ларингектомия. Това е едно неприятно и закономерно срещано усложнение на тази оперативна интервенция, към което няма стандартизиран протокол за поведение, а само клинични препоръки. Представени са обзор и оригинални резултати от хирургичната говорна рехабилитация на ларингектомирани пациенти. Разработената от доц. Сапунджиев хирургична техника за трахеоезофагеална фистулизация демонстрира потенциални предимства за редуциране на оперативната травма особено при рискови пациенти след лъчетерапия и при сложна анатомия. Фонаторните резултати при говорна рехабилитация след ларингектомия с гласова протеза са съпоставими с публикуваните преди повече от десетилетие подобни резултати от работната група от УНГ клиниката в Пловдив.

По Направление 2: Представен е литературен обзор, собствен клиничен опит и някои нови технически аспекти на ларингеалната хирургия при малки деца с ларингеален стридор. Интересно е анализирана във времето еволюцията на диагностичните и терапевтични възможности при вродени хемангиоми със засягане на големите дихателни пътища. Публикацията е отлично онагледена, и по този начин е много полезна за клиничната оториноларингологична практика. Представени са диагностични и лечебни алгоритми при деца с по-редки заболявания като рецидивиращ пластичен бронхит, трахеална стеноза при грануломатоза на Wegener и др.

Представени са задълбочени разработки в областта на нарушенията на дишането по време на сън в педиатричната популация - едно подценявано патологично състояние. Доц. Сапунджиев и колегите му съобщават добри терапевтични резултати с две различни терапевтични модалности - хирургично лечение и физиотерапия.

По Направление 3: Представени са публикации с фокус върху честотата на специфични оториноларингологични състояния и заболявания у нас. Този тип разработки са базирани на акумулирани в създадения от доц. Сапунджиев локален пациентски и онкологичен регистър. Интерес представляват статистическите данни за демографията на пациентите с онкологични заболявания на главата и шията, честотата на наличие на вомероназалния орган, наследствената хеморагична телеангиектазия. От публикацията по последния проблем може да се изведе алгоритъм за системен подход при тези пациенти, насочен към откриване на засягане на други висцерални органи и ЦНС и предотвратяване на живото-застрашаващи усложнения. За първи път в известната ми литература се предлага достоверно анатомо-патофизиологично обяснение на възникването на браздата на пината (белег на Frank), което да корелира и с типичната съпътстваща кардиологична патология.

По Направление 4: В това направление са включени публикации, насочени към технически и някои технологични аспекти в рутинната хирургична практика в специалността на. Особено внимание заслужава една иновативна модификация на техниката за трахеоезофагеална фистулизация, която е разработена от доц. Сапунджиев.

Представена е техника за ендоскопска автоложна трансплантация на мастна тъкан за obtуриране на фарингокутанна фистула след ларингектомия. Представени са резултати от разработена от доайена на оториноларингологията и нас проф. Иван Ценов и доц. Сапунджиев техника за отворена аритеноидхордектомия с продължително интраларингеално стентирание при пациенти с двустранна парализа на гласните връзки. Публикация от 2014 обобщава клиничните практики по отношение на тонзиларната хирургия и еволюцията им във времето. Тази статия маркира началото на промяна в утвърдените дотогава в специалността ни рутинни схеми в това хирургично направление. За последвалите 8 години в много центрове у нас в хирургична практика се утвърди интракапсулната тонзиларна хирургия особено при показания за обструктивна сънна апнея при деца. С голямо значение за хирургичната практика се отличава оригиналното проучване на профила на безопасност на различни хирургични апаратури, използвани рутинно в съвременната оториноларингологична практика. Публикуван е обширен самостоятелен обзор на актуалните възможности на ендоскопския достъп за диагностика и хирургия на заболяванията на УНГ-органите и областта на главата и шията. От него ясно се вижда трендът за експоненциално развитие на подобни направления и техники. Доц. Сапунджиев и екипът му представят собствена разработка за методика за стандартизирано количествено ендоскопско изследване на ларинкса. На нея впоследствие са базирани други научно-приложни разработки, както и един регистриран полезен модел на модифициран ларингологичен инструмент. Нови резултати от тази методика бяха представени и на последния конгрес на нашето сдружение преди месец, което показва нейния потенциал за приложение и при други проучвания.

По Направление 5: Тук са представени редки казуистични случаи. Представен е случай на пациент с хемангиоперицитом на ларинкса и фудруянтно протичане. Представен е случай на пациент с тежка форма на синдром на празния нос, излизаща извън максималните степени на актуалните класификации на това състояние като тежест и обем. Пациентът е проследен за много дълъг период от време. Интерес представлява случай на пациент с аберантен ход на двете вътрешни каротидни артерии в областта на епифаринкса. На негова база е направен обстоен обзор на актуалната информация за епидемиологията, етиологията и клиничните манифестации на състоянието, особено по отношение на оториноларингологията. Каротидни артерии с аберантен ход едностранно или двустранно трябва да се имат в съображение в клиничната практика, познаването на този феномен може да промени диагностичното и терапевтично поведение и да обясни случаи на тежки и фатални постоперативни кръвоизливи. Представен е от оториноларингологичен аспект педиатричен пациент с тежка вродена сърдечна малформация, коригирна с Фонтан тип операция, налагаща множество бронхиални дезобструкции в контекста на рецидивиращ пластичен бронхит. Описва се специфичната анестезиологична и бронхоскопска методика. Представен е детайлен анализ на рядък клиничен случай на пациент с low grade фибромиксоиден сарком на ларинкса, най-вероятно радиационно- индуциран. Друга публикация с участието на доц. Сапунджиев отразява интердисциплинарния диагностичен и терапевтичен подход при гигантски полип на хранопровода.

По Направление 6: Тази група публикации е с отношение към историята на

специалността, произхода на епоними, представят се корелации между актуалните научни схващания и историческите постановки, включително отражението на отделни патологии и състояния в изкуството.

По Направление 7: Представено е първото в световен мащаб описание на хистологични находки от обонятелните луковици и фронталните дялове на мозъка при пациенти починали с картина на SARS-CoV-2 инфекция (COVID-19). Находките се определят като некротизиращ обонятелен булбит с тежка невронална дегенерация и невронална некроза. Темата за затихналата, но неотминаваща все още пандемия е “гореща” и на последния конгрес на дружеството ни на нея бе посветена цяла сесия.

Доц. Н. Сапунджиев притежава актуализирани профили в Google Scholar, ORCID и ResearchGate.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата: От предоставеното Удостоверение за преподавателски стаж се вижда, че кандидатът по конкурса е утвърден дългогодишен преподавател по оториноларингология в Медицински университет – Варна с повече от 16-годишен стаж. Последователно е преминал през академичните длъжности асистент, главен асистент и доцент. Ръководи учебния процес по оториноларингология и фониатрия на студенти по медицина и стоматология българоезично и англоезично обучение, медицински сестри, акушерки и логопеди. Екзаминатор е на семестриални изпити по изброените дисциплини.

Доц. Н. Сапунджиев работи активно със студентите по допълнителни проекти. Разработки с тях с достойнство представят нашата оториноларингологична школа пред високата аудитория на годишния конгрес на Немското дружество по УНГ болести и хирургия на главата и шията.

Доц. Н. Сапунджиев провежда обучение на специализанти по оториноларингология в базата на МУ-Варна, ежегодни основни лекционни и тематични курсове/семинари на специализантите от други бази и обучение на общопрактикуващи лекари. Доц. Сапунджиев е председател на една от Държавните изпитни комисии по УНГ болести.

Доц. Н. Сапунджиев е активен член на Българско национално сдружение по оториноларингология, хирургия на глава и шия. Бил е член на Комисия по медицинските стандарти. Член е на работната група Аудиология, отология и невроотология, вкл. кохлеарна имплантация. По инициатива на доц. Сапунджиев, след енергична мотивационна кампания от негова страна и не без значително противопоставяне на учредителното събрание през 2009 в ИСУЛ към името бе добавено допълнението “хирургия на глава и шия”, за да е в унисон с най-разпространената европейска и световна практика.

През годините доц. Сапунджиев инициира и утвърди цикъла курсове Otorhinolaryngologia practica. Първият курс от поредицата бе организиран през 2005 под ръководството на проф. д-р В. Lippert, от Университета в Майнц, Германия. Отделните издания на курса имат различен фокус, често интердисциплинарен, но който винаги е практично ориентиран. В следващите години курсът има общо 9 издания, посетени от

много специализанти и колеги оториноларинголози.

Доц. Н. Сапунджиев е осъществил успешно ръководство на четирима докторанти като единствен научен ръководител. Това са:

д-р Петя Стефанова Генова д.м. - докторант самостоятелна форма на обучение с тема на докторантура: “Хирургичен подход при нарушения на дишането по време на сън в педиатричната популация”.

д-р Лора Теодорова Никифорова д.м. - докторант редовна форма на обучение с тема на докторантура: “Ларингеални проблеми при новородени, кърмачета и деца от 1 до 3 години”.

д-р Асен Георгиев Асенов д.м. - докторант самостоятелна форма на обучение с тема на докторантура: “Гласова рехабилитация на ларингектомирани болни чрез гласови протези”.

д-р Георги Иванов Давидов д.м. - докторант редовна форма на обучение с тема на докторантура: “Апаратни хирургични методи с приложение в оториноларингологията - сравнителен анализ”.

Към момента доц. Н. Сапунджиев е ръководител на докторантите д-р Благовеста Христова Спасова - докторант редовна форма на обучение по докторска програма "Оториноларингология" към катедра “Неврохирургия и УНГ болести”, факултет “Медицина” към Медицински университет - Варна и д-р Десислава Кирилова Стоянова - докторант редовна форма на обучение по докторска програма "Терапевтична дентална медицина” по област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.2 Дентална медицина, към катедра “Пародонтология и дентална имплантология”, факултет “Дентална медицина” към Медицински университет - Варна с първи научен ръководител проф. д-р Ст. Пеев.

Считам, че предоставените данни на кандидата напълно покриват изискванията по конкурса за заемане на АД „Професор“.

5. Оценка на лечебно-диагностичната дейност на кандидата: Доц. Н. Сапунджиев е практикуващ поливалентен хирург в областта на оториноларингологията и хирургията на главата и шията с 18 години стаж, експерт в ендоскопската и миниинвазивна диагностика и лечение на заболяванията на УНГ органите и горните дихателни пътища. Доц. Н. Сапунджиев е въвел в рутинната клинична практика на клиниката по оториноларингология на МУ-варна следните диагностични и терапевтични методики: ендоскопска функционална хирургия на носа, околоносните синуси (FESS) и орбитата; инжекционна ларингопластика и латерофиксация по метода на Lichtenberger при парализа на гласните връзки; хирургия при тумори на големите слюнчени жлези (паротидектомия); слухоподобряващи операции при отосклероза и малформативни и посттравматични увреди на оскуларната верига; екстракапсулна тонзиларна хирургия; ендоскопска диагностика и хирургично лечение при вроден стридор при новородени (ларингомалация); ендоскопия на ГДП при условията на медикаментозно-индуциран сън за диагностика на обструктивна

сънна апнея и ронхопатия (хъркане); ендоскопско стентирание при стенози на ларинкса и трахеята; разширени отворени резекции на ларинкса, фаринкса и шията (ларингектомия, шийна дисекция) при тумори на главата и шията; ендоскопски органосъхраняващи резекции на тумори на ларинкса и хипофаринкса по метода на проф. Weerda; гласова рехабилитация с протези след ларингектомия. С ръководения от него екип осъществява във Варна за първи път интервенции с лазер, шейвър, асистирана с навигация ендоскопска хирургия на носа, туморна резекция с коблатор, ултразвукови хирургични апарати и уред за тъканна фузия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представената документация от доц. д-р Николай Сапунджиев, д.м. е пълна и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Според мен доц. Николай Сапунджиев, кандидатстващ за заемане на АД „Професор“, отговаря на изисквания на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагането му и може да му бъде присъдена академична длъжност „Професор“. Напълно съм убеден, че дългогодишният професионален опит като специалист-оториноларинголог, много добър диагностик, хирург и иноватор дават право да считаме, че доц. д-р Николай Сапунджиев е достоен кандидат за заемането на АД „Професор“. Активната му научна и преподавателска работа в академичната среда Медицински университет - Варна ми дава основание да дам ПОЛОЖИТЕЛНА оценка пред уважаемото Научно жури и да препоръчам да присъди академичната длъжност „Професор“ на доц. д-р Н. Сапунджиев д.м.

25.10.2022

гр. Пловдив

Рецензент:

Проф. д-р Карен Бриянов Джамбазов, д.м.

Ръководител Катедра по УНГ-Болести,

Медицински университет-Пловдив